

Adviesverlening en lokale participatie in Lommel

Inspiratiesessie

Dinsdag 1 juli 2025

CC De Adelberg

PROGRAMMA VOOR VANAVOND

- Verwelkoming door Katrien Cools, schepen en uitleg bij het programma door Annemie Rossenbacker (Levuur)
- Kennismaking aan de tafels
- Inforonde en feedback
 - Context: adviesraden en lokale participatie
 - Inspiratie uit Vlaanderen
 - Enkele resultaten van de lokale bevraging
- Verkenning: wat is er in Lommel nodig en mogelijk?
- Volgende stappen en samenstelling van de ontwerpgroep
- Afsluiting en volgende stappen

Wie is hier allemaal vanavond?

Hoe komen we samen tot een toekomstige werking voor lokale participatie in Lommel (met de bril van adviesverlening)

Het proces dat we doorlopen:

Stap 1: de bevraging (afgerond)

Stap 2: de inspiratiesessie (vandaag)

Stap 3: de ontwerpgroep (na de zomer)

Stap 4: terugkoppeling aan bestuur en stakeholders (einde 2025)

STEVIG INFOLUIK

- Even terugblikken en stilstaan bij vandaag, door Lieven Boelen, (doctoraats)onderzoeker politieke wetenschappen en Levuur
- Even in herinnering brengen wat er in Lommel gebeurt op vlak van lokale participatie
- Inspiratie van elders door Jo Spiessens, participatieambtenaar van Herentals en Bart Verstraeten, lid van verscheidene adviesraden in Tremelo
- Enkele resultaten van het rapport (digitale bevraging)

Tijdens de info- en inspiratieronde

Maak je eigen nota's op de kladbladen

Deze vragen kunnen helpen:

- **Wat vind ik sterk/interessant?**
- **Wat is echt nieuw voor mij? Wat valt mij op of wat verrast me?**
- **Wat neem ik mee naar mijn eigen context (vb. eigen adviesraad, participatie Lommel, college of gemeenteraad...)?**
- **Wat kan werken in Lommel?**

CONTEXT: ADVIESRADEN EN LOKALE PARTICIPATIE

Lieven Boelen,
Doctoraatsonderzoeker UGent
& Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing

Adviesraden Vandaag

- **Gemeenteraden: veel vrijheid bij de oprichting van adviesraden.**
 - “...organisatie van raden en overlegstructuren die als opdracht hebben op regelmatige en systematische wijze het gemeentebestuur te adviseren.” (Decreet Lokaal Bestuur Art. 304 §3)
- **Gem. 10 raden/gemeente**
- **Enkel GECORO en jeugdraad ‘verplicht’; voor andere beleidsdomeinen ‘participatie organiseren’**
- De gemeenteraden kunnen bij reglement bepalingen opnemen over:
 - de samenstelling van de raden;
 - de representativiteit in de raden;
 - de werking van de raden
- **Divers landschap, gevestigde praktijk met ‘track-record’**
 - Institutionele inbedding, ervaring, continuïteit, legitimiteit als troeven
- **Soms onduidelijk of gedateerd doel**
 - Beter beleid, betere burgers, beiden?
 - Impact op beleid dreigt ook onduidelijk te zijn
- **Adviesraden voor alle burgers?**
 - Diversiteit en verhouding met bredere populatie

Maar van waar komen we?

Einde jaren 60' & 70

- Eenzijdige hiërarchische verhoudingen meer onder druk van roep om democratisering van samenleving
- Participatie als kenmerk van volwaardige democratie – eerste vormen: adviesraden & hoorzitting

Jaren '80

- Klantgerichtheid en efficiëntie heersende normen maar 'inspraak' als middel om burgers te laten reageren
- Oprichting van de adviesraden in deze tijdsgeest
 - 'advies geven aan overheden of de leiding van de organisaties'
 - formeel en bureaucratisch georganiseerd
 - gedragen antwoord op roep naar meer inspraak

Ondertussen is er vanalles gebeurd...

1. Op vlak van democratisering
2. Op vlak van lokale participatie
3. Op vlak van ontwikkeling adviesraden anno 2025

1 Verdere democratisering?

Veranderende burger

- Meer autonome burger - Democrativering van kennis & informatie, hoger opleidingsniveau, digitalisering...
- Tegelijk: individualisering, dalend lidmaatschap partij/organisatie, politiek vertrouwen (-), daling opkomst, malaise politiek bestel

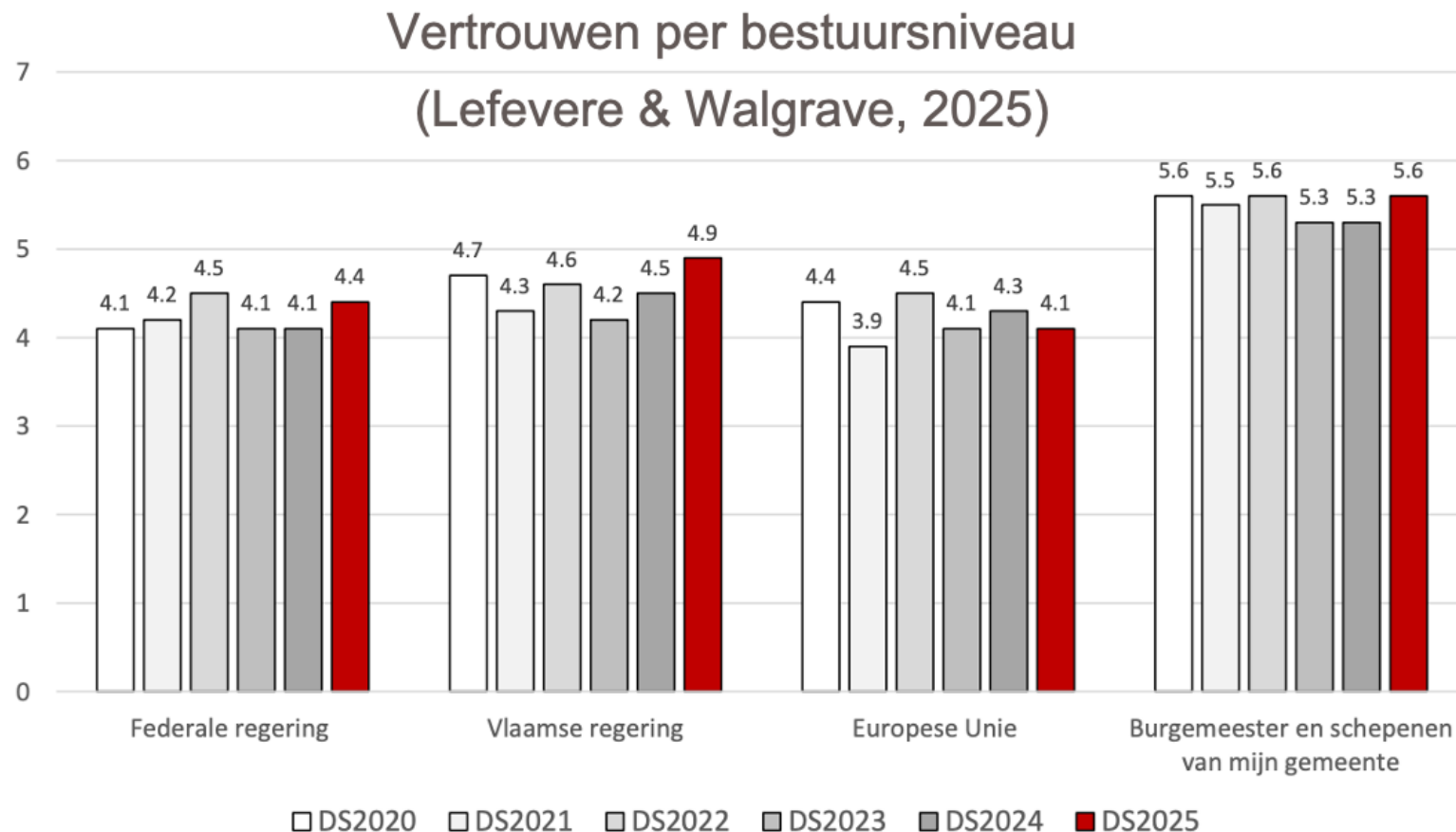
Veranderend bestuur

- Burger als **toehoorder**, burger als **klant** tot burger als **partner**
- Nieuwe verhouding voor bestuur
- Hoe omgaan met razendsnelle wijzigingen en tegelijk burger centraal stellen in lokaal beleid?

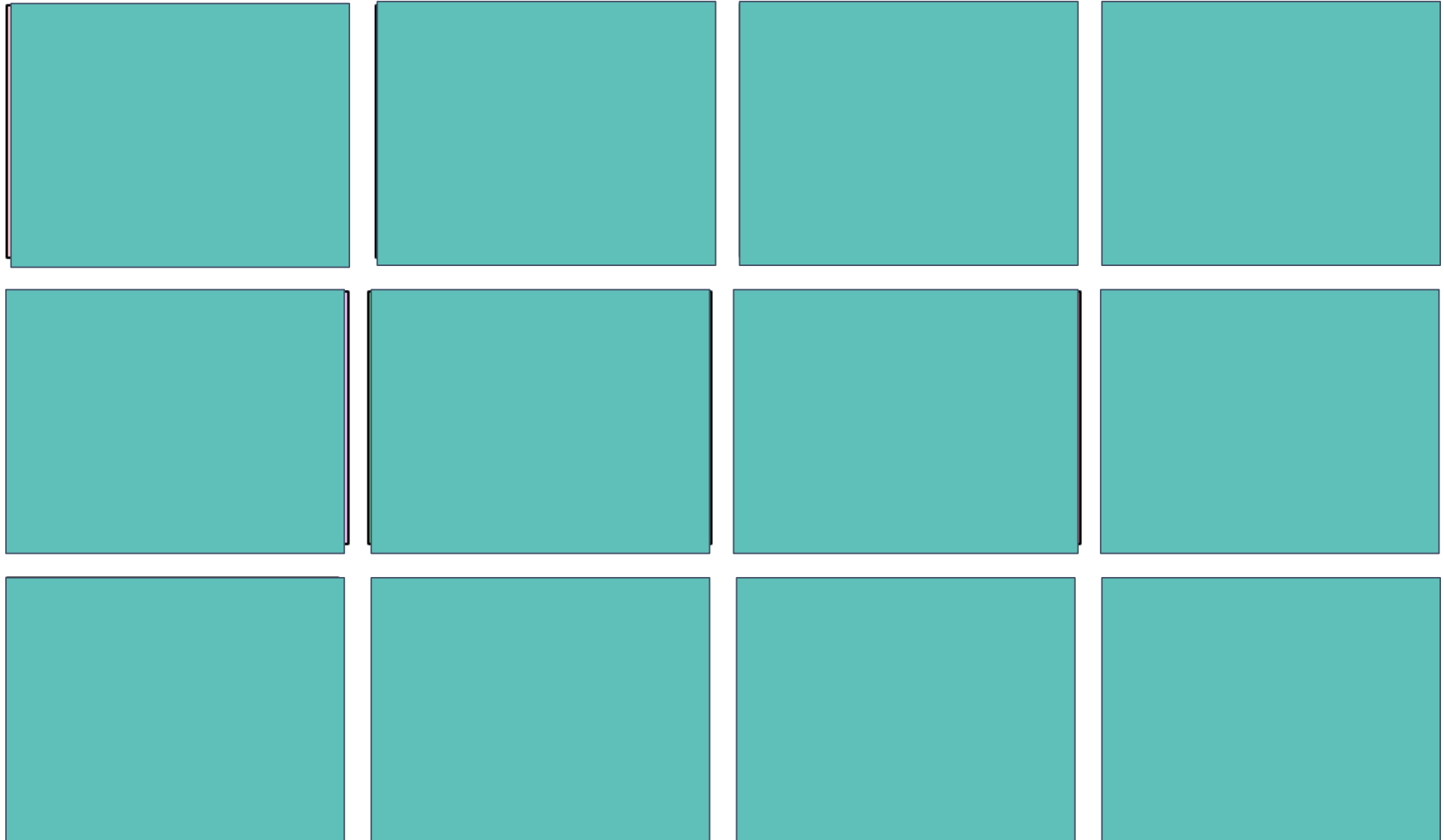
Participatie als versterking voor representatief bestel in verval

Kracht van het lokale

‘Een belangrijk deel van die vernieuwing van de democratie, die zich uit in veranderende verbindingen tussen de participatieve en representatieve democratie, doet zich op het lokale niveau voor’
(De Rynck & Steyaert, 2019, de participatieve omslag)

2 Verandering op vlak van vormen van lokale participatie

Ook verdere ontwikkeling adviesraden

Generiek

ADVISE

ASSOCIATIONS

FACULTATIEF

Wat zien we gebeuren in Vlaanderen?

Adviesraad voor alle burgers?

- Representativiteit? (Zoekend naar) verbinding met de bredere populatie?
 - Verzwakt engagement onder burgers

Adviesraden met slagkracht?

- Thematische afbakening & inbedding
- Meest geprefereerd instrument onder politici (op verkiezingen na)
(Wauters et al., 2024)

Wat zien we gebeuren in Vlaanderen?

- **Beweging onder Vlaamse steden & gemeenten: zoeken naar herwaardering van instrument (Allegaert et al., 2025)**
 - 29 gemeenten in '24, meer gemeenten gedeeltelijk
 - Werking/opzet van toen strookt soms niet met leefwereld/structuren van vandaag.
- **Trends in het veranderende landschap:**
 - Ad-hoc **werkgroepen** binnen en tussen adviesraden
 - Verbreden door **digitale** elementen?
 - Zoeken hoe **adviesraden elkaar** overkoepelend kunnen **versterken** net als beleidsdomeinen in lokale besturen
- **Dé adviesraad bestaat niet**
 - Rekening houden met **noden** en **verwachtingen** vanuit **burger én bestuur**
 - Reflecteren over werking in (steeds) wijzigende context nodig
- **Veel vragen resten**
 - Waarover wel/niet? Wanneer wel/niet?
 - Maar vooral: **Hoe kunnen adviesraden (nog meer/opnieuw) het verschil maken in uw gemeente?**

En wat gebeurt er al in Lommel?

- Huidige adviesraden
- Trajecten op maat (Meerjarenplan, denkdag kernwinkelgebied, Jongerencentrum, ...)
- Infoavonden
- Participatieplatform 'Lommel Spreekt'
- Burgerbevragingen
- Buurtbudget
- Wijkteams

Aan de slag met participatie

Adviesraden

Strategische ateliers

Stadsontwikkeling – Vrije Tijd – Welzijn

Aan de slag met participatie

*Bij het organiseren van participatie
zetten we enerzijds in op **thematische betrokkenheid**
van de doelgroepen en anderzijds op de **projectmatige
participatie** die door de stad zelf georganiseerd wordt.*

Aan de slag met participatie

Projectmatig

Georganiseerd
door de stad

Herentals

Aan de slag met participatie

Thematisch

Ondersteund
door de stad

**Verplichte
adviesraden**

**Niet verplichte
groeperingen**

INSPIRATIE UIT VLAANDEREN

www.tremelotroef.be/adviesraden

www.tremelo.be (zoeken op charter adviesverlening)

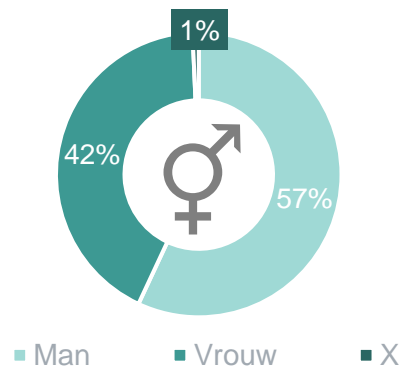
www.herentals.be/participatie

Bevraging adviesraden Lommel

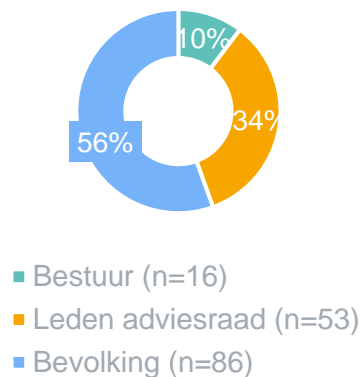

Profilering respondententen

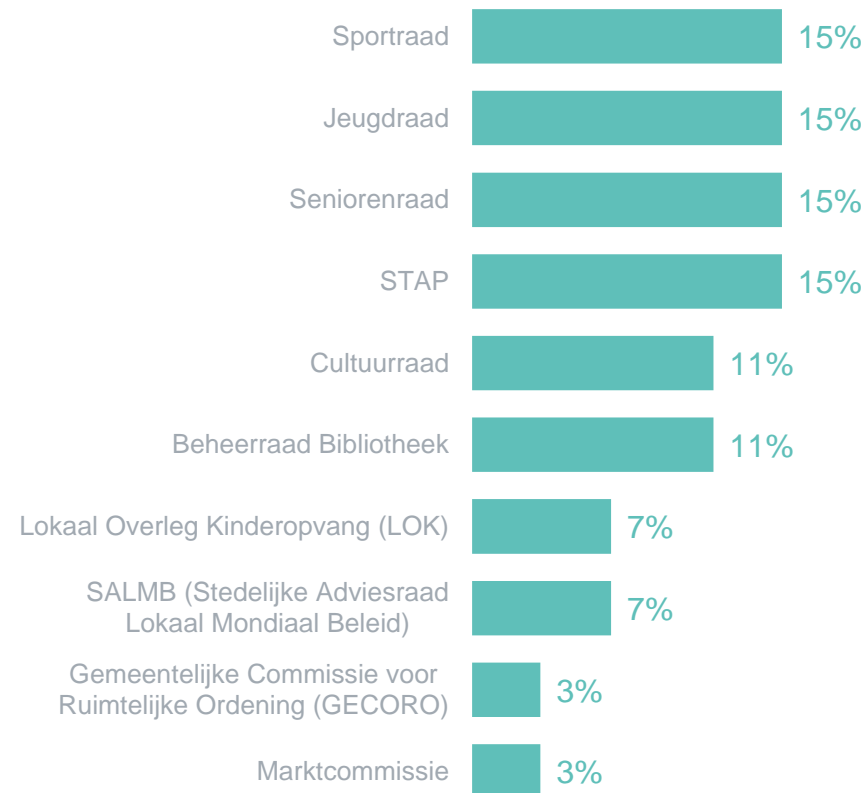
Geslacht

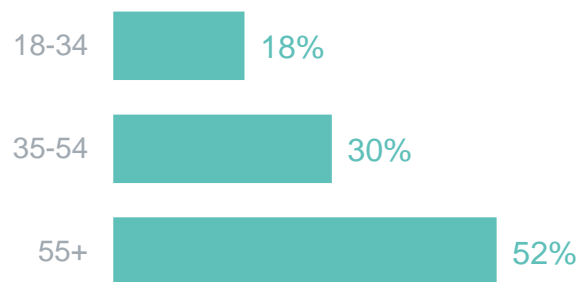
Hoedanigheid

Adviesraad (n=51)

Leeftijd

Aantal jaar lid adviesraden

Adviesraden algemeen

De grote meerderheid van zowel bestuur, adviesraadleden als de rest van de bevolking: eens over het belang van inwoners om mee te denken over het beleid in Lommel.

Men staat positiever tegen adviesraden (59%) en de samenstelling ervan vgl. met andere gemeenten. Burgerbevragingen en participatie-avonden algemeen genomen wel meer passend gevonden.

Er is weinig tot zeer weinig kennis bij de bevolking over de (werking van) adviesraden (Sport-, Cultuur- en Jeugdraad iets meer bekend). Ook wie lid is van een adviesraad of deel uitmaakt van het bestuur: kent niet alle adviesraden. Vraag naar meer outreachend rekruteren (87% van de bevolking is nooit gevraagd deel te nemen, 60% neemt het in overweging))!

Adviesraden zijn eilandjes.

Zowel bij bestuur, adviesraadleden als bevolking ervaart men wel de noodzaak om de adviesraden onder de loep te nemen

Belangrijkste taken:

- de gemeente proactief adviseren
- contact met het verenigingsleven en burgers behouden,
- samenwerken met het beleid om een doel te realiseren en ideeën en voorstellen bedenken voor het gemeentelijk beleid

Adviesraden algemeen

Doen adviesraden voldoende adviezen aan beleid?

- 2 op 3 leden van raden zeggen we wel
- Bestuur: 1 op 4

Wordt er rekening mee gehouden?

44% bestuur: ja en 31% weinig of geen rekening

38% bestuur: ja en 36% van de adviesraadleden weinig tot geen rekening wordt gehouden.

Impact op uiteindelijke besluitvorming?

Weinig (46%) of geen (6%) impact op de uiteindelijke besluitvorming in Lommel (antwoord vooral van adviesradenleden)

Adviesraden algemeen

Er worden veel voorstellen gedaan maar zeer dikwijls wordt er niets mee gedaan

Je voelt je nauwer betrokken bij het beleid van de stad. De voorstellen van een adviesraad kunnen beslissingen mee sturen.

Platform dat inspraak mogelijk maakt

Oplossing: een afwisselende samenstelling gebaseerd op thema's zodat ook minder geëngageerde burgers gemotiveerd worden om hieraan deel te nemen.

Een adviesraad is pas waardevol als die spreekt in naam van een groep burgers (dus als echte vertegenwoordigers), met wie ze vooraf in gesprek traden over het thema, idee of vraag

Is niet objectief en representatief voor alle burgers

Adviesraden - sterke punten

Top 3

We brengen ervaring en kennis in en helpen zo het beleid vooruit (49%)

We kijken naar de werking van de gemeenten vanuit een algemeen belang (31%)

We zijn betrokken burgers die ook zelf agendapunten aanbrenge

Adviesraden - zwakke punten

Top 3

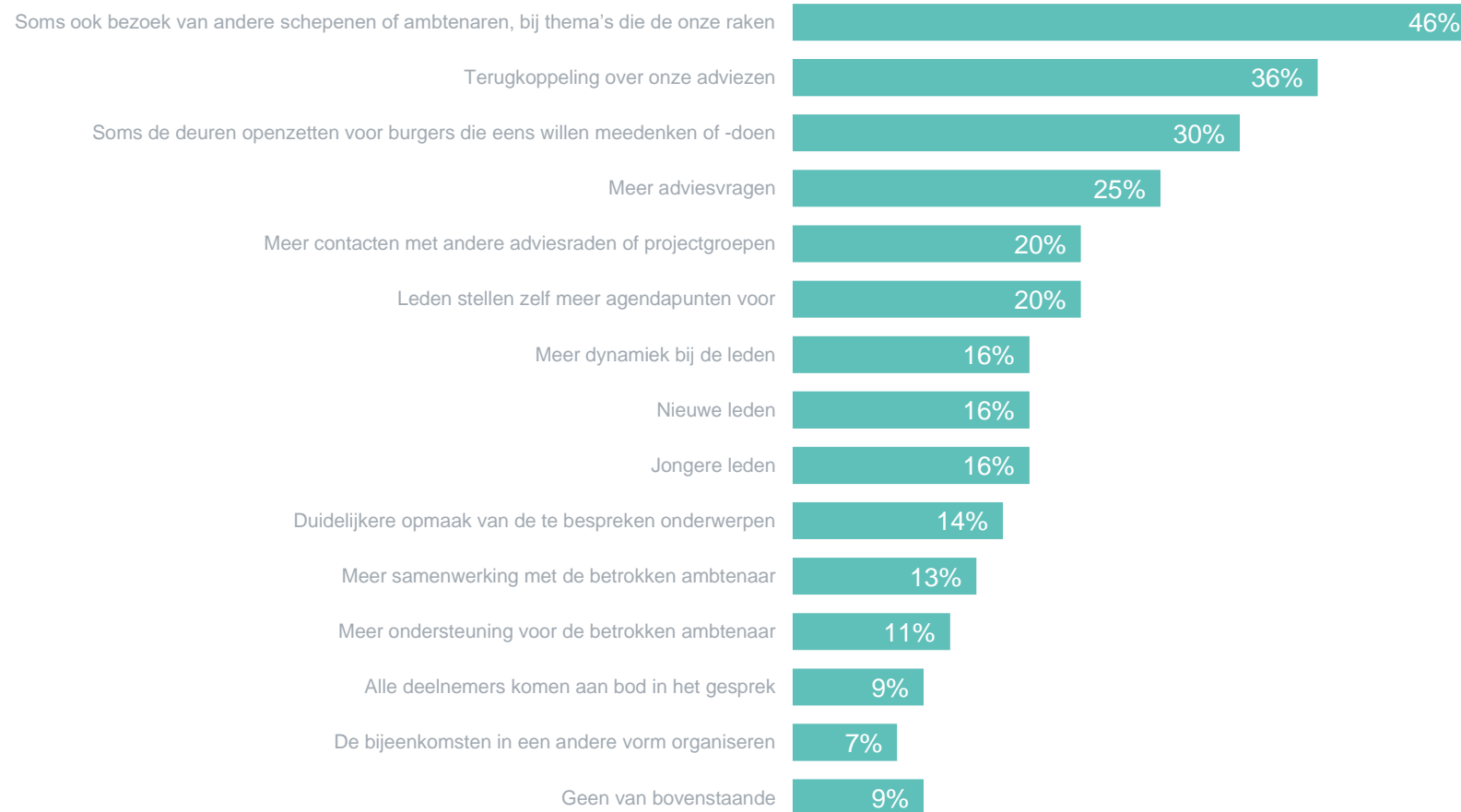
We blijven inhoudelijk vaak over dezelfde dingen spreken (34%)

We slagen er niet in nieuwe mensen enthousiast deel te laten nemen (31%)

Ons werk heeft weinig impact (18%)

Verbeteren werking adviesraden

Welke van onderstaande zaken zouden volgens jou kunnen zorgen voor een betere werking van de adviesraden? (betrokken bij adviesraad (excl. begeleiders) - n=56)

EN NU IS HET AAN JULLIE

Deel kort met elkaar wat jullie genoteerd hebben

HOE FIJN EN CONSTRUCTIEF SAMENWERKEN AAN DE TAFELS?

Bewaak samen de voorziene tijd; iedereen heeft recht op evenveel spreektijd dus laat iedereen aan bod.

Wees nieuwsgierig naar wat de ander inbrengt eerder dan vooringenomen te zijn.

Dit is een inspiratiesessie: inspireer anderen met je inzichten! Dat werkt beter dan iemand perse te willen overtuigen van je eigen gelijk.

Er zijn (gelukkig maar!) evenveel meningen als dat er mensen zijn; van mening verschillen is boeiend!

We hebben het vanavond over de adviesverlening en lokale participatie; alle andere thema's of Lissabon horen hier (misschien jammer genoeg) nu niet thuis.

Verkenning vanuit vier vragen: WAT IS ER IN LOMMEL NODIG EN MOGELIJK?

- Vertrekkend vanuit je eigen ervaring en hetgeen je zonet hoorde: wat zou voor Lommel kunnen werken?
- Hoe of in welke vorm kan adviesverlening door burgers nóg meer het verschil maken in het lokale beleid?

- Als we dit voor ogen hebben, wat betekent dat dan concreet voor de huidige adviesraden werking?
- Wat moeten we anders aanpakken en hoe doen we dat? Wat laten we dan los of doen we niet meer?

- Is adviesverlening door de leden van adviesraden voldoende om impact te kunnen hebben op het beleid?
- Is er een andere of aanvullende manier waarop burgers zouden kunnen deelnemen aan beleid? Hoe dan?

- Welke hindernissen zien jullie? Hoe of door wat kunnen deze worden verholpen?

Volgende stappen

Ontwerpgroep (enkele mensen van kerngroep + enkele mensen uit deze groep)

Sessie 1: buigen zich over resultaat van de inspiratiesessie en de bevraging en halen de krachtlijnen daar uit

Sessie 2: schetsen van toekomstig model(len) op maat van de lokale situatie en noden.

Sessie 3:?

- + telkens op avonden
- + kandidaten? Max een 10 tot 15-tal, diversiteit (geografisch, leeftijd, gender, relatie tot adviesraden, motivatie...) primeert als we moeten selecteren.

OPROEP VOOR LEDEN ONTWERPGROEP

Kandidaten voor de ontwerpgroep kunnen zich NU aanmelden bij Bas Wouters

of via mail naar participatie@lommel.be tegen ten laatste dinsdag 8 juli (naam + adres, email, hoedanigheid, motivatie in 'twee woorden')

Voor jullie zeer gewaardeerde
medewerking en input

Dankjewel